

روش بهینه جنگل‌کاری گونه ارس

موسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور*

بیان مسئله

در نتیجه دخالت‌های انسان، پوشش گیاهی نخستین عضو از بخش زنده اکوسیستم‌هاست که عکس‌العمل سریعی را نشان داده و ترکیب آن به سرعت تغییر می‌یابد. تغییر در فون منطقه، افزایش هرزآب و تشدید فرسایش خاک از عوارض بعدی است که به تدریج در این اکوسیستم‌ها ظاهر می‌شود. در این قبیل اکوسیستم‌ها برای ترمیم پوشش گیاهی، لازم است که رژیم رطوبتی خاک در جهت مثبت تغییر یابد و با افزایش رطوبت خاک امکان استقرار و رشد گونه‌های بومی مرغوب که قبل از تخریب در محل حضور داشتند و یا گونه‌های مرغوب غیربومی دیگری که با شرایط محل سازگاری دارند، ایجاد شود. یکی از گونه‌های مهم برای احیای اکوسیستم‌های تخریب شده در کشور، گونه با ارزش ارس می‌باشد که به همراه گونه بنه از پرگستره‌ترین گونه‌های جنگلی در ایران هستند. بردباری ارس به شرایط مختلف اقلیمی باعث شده که پهنه‌های وسیعی از مناطق کوهستانی، از شمال تا جنوب کشور را به خود اختصاص دهد. به دلیل تضعیف رویشگاه‌های این گونه و شکستن خواب بذر آن که به سختی صورت می‌گیرد، زادآوری طبیعی این گونه بسیار اندک بوده و احیای رویشگاه‌های ارس کشور از طریق جنگل‌کاری مصنوعی از اهمیتی ویژه برخوردار است. بنابراین دستیابی به دانش کاشت و استقرار این گونه می‌تواند در مناطق خشک و نیمه‌خشک کشور بسیار حائز اهمیت باشد.

معرفی دستاورد

طرح حاضر با هدف بهینه‌سازی کاشت و استقرار گونه ارس به‌صورت دیم و حفظ رطوبت خاک اجرا شد. نتایج بررسی‌ها حاکی از نقش مثبت مالچ پلاستیک در حفظ رطوبت خاک تشک‌های کاشت نهال در ماه‌های خشک در مقایسه با سایر روش‌های ذخیره نزولات بود. این روش علاوه بر سهولت و سرعت اجرا، هزینه اندکی را به‌دنبال داشته و در عمده مناطق خشک و نیمه‌خشک کشور قابل اجراست. پلاستیک‌ها می‌بایست پس از پایان بارش‌های بهاره روی تشک‌ها مستقر شده و در خاتمه فصل رویش (اواسط پائیز) حذف شوند تا امکان جذب رطوبت حاصل از بارش‌های پائیزه و زمستانه برای تشک‌ها وجود داشته باشد. برای جلوگیری از متلاشی شدن پلاستیک‌ها در اثر تابش آفتاب بهتر است از پلاستیک‌های با مقاومت بالا به اشعه فرابنفش استفاده شود. نتایج پژوهش انجام شده نشان می‌دهد که استفاده از این روش راندمان جنگل‌کاری را به‌نحو چشمگیری افزایش داده و زنده‌مانی نهال‌های کاشته شده را به حدود ۸۰ درصد می‌رساند. از دیگر مزایای این روش امکان استفاده از آن در جنگل‌کاری‌های با سطوح وسیع است.

فرایند تجاری‌سازی

این دستاورد قابلیت استفاده برای اجرای برنامه‌های احیاء جنگل‌ها در مناطق خشک و نیمه خشک کشور را دارا می‌باشد.

پتانسیل اقتصادی و اثربخشی

افزایش میزان موفقیت جنگل‌کاری

کاهش هزینه‌های عملیات داشت و واکاری

امکان استفاده در تمام شرایط اقلیمی

سهولت و هزینه اندک اجرا

امکان اجرا با نیروهای بومی و جلب مشارکت جوامع محلی